

עניני חנוכה - שיעור 89

(עיין עוד שיעור 42)

I. מי שאוכל בבית חמיו הוא ואשתו ובניו האם דינו כבני ביתו או דינו כאכסנאי?

(א) (עיין שנת כ"ג.) "אמר רב זירא מריש כי הוינא בי רב משתתפנא בפריטי בהדי אושפיזא בתר דנסיבי איתתא אמינא השתא ודאי לא צריכנא דקא מדליקי עלי בגו ביתאי." ועיין ספר חובת הדר (דף ק"י - כ"ז) שהביא מחלוקת הרא"ש ור"ן אם יכול האכסנאי לברך גם כן. לר"ן איכא חידוש של רב זירא שאכסנאי בכלל מתחייב וממילא צריך שיתוף דלא תימא דדין נר חנוכה כדין מזוזה דכל מי שאין לו בית פטור מן המזוזה. אבל אינו יכול להדליק בברכה כי אין זה ביתו וצריך דוקא ביתו וכן משמע מפני יהושע (שנת כ"ח): כאילו היא חובת הבית וכן משמע ממחבר "צריך" לתת פרוטה להשתתף. אבל לשון הטור שסגי בפרוטה משמע שיכול אם ירצה להדליק. וזה אליבא דרא"ש שאיכא חידוש דרב זירא הוא דלא תימא שיהא בכלל אנשי ביתו אבל יש חיוב או להדליק או להשתתף לכן אפשר לאמר לשיטת המחבר נר חנוכה רק מצות ביתו אפילו דלא דמי ממש כמזוזה. לכן יש מהדרין מן המהדרין דוקא לבני ביתו ושיתוף דוקא למי שאין לו בית. ולשיטת הטור ורמ"א אליבא דרא"ש יש מצות הבית וגם מצות גברא ואם אין לו בית ורק אכסנאי סגי בשיטוף שאין צריך להדליק ובזה קיים חיוב גברא.

(ב) ועוד יש מחלוקת אם אכסנאי הסומך על שלחן בעל הבית יש לו דין בני ביתו או רק אכסנאי. עיין שו"ת הרשב"א (תקמ"ז) שדינו כאכסנאי. ולגן המלך ודעימיה יש דין בני ביתו ויכול להיות מהדרין מן המהדרין.

(ג) ועוד אם צריך קביעות ימים רבים להיות אחד מבני ביתו או אפילו כלילה אחד עיין פרי חדש (תרע"ז ד"ה גשאלתי) ובה"ל (ד"ה צמקוס)

II. דעת הפוסקים בענין בן נשוי בבית אביו לענין הדלקת נר חנוכה

(א) עיין בספר כנסת הגדולה (תרע"ז ד"ה ולענין מעשה) שהביא מחלוקת הרשב"א וגן המלך ומסיק "ונראה לי דלצאת ידי ספק בין בחתן הסמוך על שלחן חמיו בין כשאינו סמוך על שלחנו אם ירצה להדליק בפני עצמו אם אפשר לסמוך על ברכת חמיו יסמוך ואם לאו ידליקו בלא ברכה". ויש ספק אם יכול למתכוין שלא לצאת בהדלקת אביו או חמיו אם יכול לעשות כן לכתחלה משום שהוא מרבה בכרכות ולא דמי לבני ביתו שיכול לברך משום עצם תקנה של הידור עיין מ"ב (תרע"ז ט"ז) שהביא מחלוקת בזה וספק ברכות להקל.

(ב) עיין שו"ת חסד לאברהם (כ"ד) שבן הסמוך על שלחן בעל הבית מעיקר הדין אינו צריך להשתתף בפרוטות ואם ירצה להחמיר ולהדליק אינו רשאי לברך דהוי ברכה שאינה צריכה ואפילו באופן שאינו מדליקים עליהם בביתם ממילא הוא מחדש דדינו כבני ביתו לגבי פטור משיטוף אבל אין בגדר בני ביתו לדין מהדרין מן המהדרין.

(ג) עיין שו"ת יתוה דעת (ו - מ"ג) שהביא שו"ת זבח צדק (ז - ל"ה) בן נשוי שסומך על שלחן אביו אינו חייב להדליק בפני עצמו אפילו אם יש לו חדר לעצמו. וזהו מן הדין אבל לנהוג לפנים משורת הדין רשאי לעשות כן אבל אינו רשאי לברך ומוכיח מדבריו שאין צריך אפילו שיתוף בפרוטה.

(ד) עיין ספר הלכות חג בחג / חנוכה (דף ל"ח) שמגדולי ההוראה בירושלים שדקדקו מלשון הפרי חדש ובה"ל (ד"ה צמקוס) שדוקא בהולך על כל ימי החנוכה מותר לברך אבל ההולך לשבות שבתו אצל קרוביו ידליק בביתו ע"י שליח דזה חשיב כאוכל אצל חבירו באקראי ורק בקובע עצמו לימי החנוכה חשיב כביתו ומ"מ אם אין מדליקין עליו בביתו לא גרע מאכסנאי ויכול לברך.

ה) ועיין ספר חובת הדר (דף ק"ה - נ"ו) וצ"ע אם אינו הולך לכל ימי החנוכה כגון שהולך רק לשבת אם יכול להדליק בברכה ואפשר שראוי להחמיר שאם הולך ליום אחד שישאר בכיתו עד שעת הדלקה וידליק בביתו מ"מ לפי טעם הפר"ח שאין חשד אין נ"מ דאף ליום אחד אלא שהמעשה הי' בשמונה ימים.

ו) עיין שו"ת מהרש"ם (ד - קמ"ו) דמי שנוסע כל הלילה על מסלת הברזל (train) נעשה שם ביתו ואינו דומה ליושב בספינה (רש"י כ"ג.) שהיו אז הספינות פתוחות בלא קירוי ולא היו בגדר בית.

ז) ועיין ספר מצות נר איש וביתו (דף קי"ח - י"ג) דלטעם של פר"ח הוא הדין אם הולך ליום אחד נמי דינא הכי. וכן משמע בט"ז (תרע"ז - ז) שאם אין דעתו לחזור באותו לילה נפטר מחובת הדלקה בביתו.

ח) ועיין ספר מקראי קודש (דף נ"ג - ז) נראה דמקום שנמצא שם הוא ביתו ואפילו לילה אחד.

ט) עיין מ"ב (תרע"ז - ח) שהבחורים הלומדים בישיבות שסמוכין על שלחנו בקביעות יכול להדליק מדין מהדרין מן המהדרין. משמע ליל אחד אינו חשיב קביעות.

י) עיין בה"ל (תרע"ז - ח ד"ה פתח) שהביא דעת המהרי"ל (קמ"ה) ורבינו ירוחם דהשתא רובא דעלמא אין משתתפין מפני שמנהג הוא שכל אחד מדליק לעצמו ואתו למיחשדיה ודלא כהמג"א עיין מ"ב (ז) ולכן בזמן הזה שיתוף אינו מועיל.

יא) עיין ערוך השלחן (תרע"א - ט"ו) שהביא שו"ת גליא מסכתא (ו) שאם ידליקו שני אנשים בבית אחד הוי ברכה לבטלה אפילו אם בנו שאינו נשוי והעה"ש פלוג על זה משום זה הי' עיקר תקנה.

פסקי הגאון רב משה פיינשטיין זצ"ל מספר מועדי ישרון

1. If a person came home after the lights were already lit by his wife without his knowledge, he should light them again omitting the first blessing (ברכה). (אלת 16)
2. A man may fulfill the obligation for his wife when she is not present only if he is in his own home. (אלת 18)
3. One may appoint a messenger (של) to light the candles but only if someone from the household is present. (אלת 21)
4. One who rented a room from a family with whom he or she eats, must light without שיתוף. (אלת 40)
5. One visiting his parents and plans to return to his dormitory to sleep, may light at home. (אלת 75)
6. Boys learning in a Yeshiva, Kollel, etc. are not required to stop learning in order to light candles. באתל תורה דרב'ס (אלת 109)
7. While the lights remain lit women should refrain from doing any work that is prohibited on Chol HaMoed. (אלת 114)
8. If there are 2 minyanim for Mincha, light candles after the minyan with the most people. (אלת 272)
9. A shul that has a minyan for Maariv but not for Mincha, does not light candles. (אלת 273)
10. A minor (קטן) may light candles in shul. (אלת 281)
11. One who said the blessings (ברכות) and then realized that there was no oil in the cups must say the blessings (ברכות) again, even if a bottle of oil is present. (אלת 198)

נדפס לעילוי נשמות אב' אורי ר' אליעזר ליפא בר' יעקב ארזבי ע"ה אלא' אורתי באשה רחל בר' גרשון מנחם העניך הכהן ע"ה